

JAG
TROR INTE
PÅ SPÖKEN,
MEN JAG ÄR
RÄDD
FÖR DEM

Bengt Ohlsson

BONNIER
CARLSEN

1.

Henrik hade aldrig hört ljudet förut. Det lät som ett urtidsdjur borta vid sovrumsdörren. Ett dovt snörvlande från underjorden.

Han satte sig upp med ett ryck. Det var halvmörkt i rummet. Han tittade på telefonen som låg på laddning. 03:49, stod det.

Sen hördes det spröda ljudet av hundklor mot golvet. Jaha, det var alltså Figaro. Men varför var han vaken? Han brukade sova så tungt på nätterna, särskilt nu när han började bli äldre.

Henrik tände sänglampan. Ljuden hördes fortfarande. Det lät som om Figaro drog djupt efter andan, och frustade till när han andades ut.

Som en lång nysning.

– Figaro? Vad är det? Figaro!

Det var otäckt att höra sin röst i tystnaden. Men hunden stod kvar vid dörren och frustade.

Henrik steg upp ur sängen och gick mot dörren. Figaro trampade av och an och tryckte nosen mot dörrspringan nere vid golvet.

Under bråkdelen av en sekund hann Henrik tänka att det kanske brann i huset. Han mindes olika historier han hade hört om hundar, eller om det var katter, som hade räddat liv genom att känna lukten av brandrök, och väckt sina hussar och mattar så de kunde sätta sig i säkerhet.

Han tryckte ner dörrhandtaget. Figaro var ivrig att komma ut, Henrik fick fösa undan honom med foten för att inte dra upp dörren i ansiktet på honom.

Hunden rusade ut i köket. Ljudet av hans klor mot golvet var som en explosion i tystnaden, det lät som om en hundflock galopperade fram.

Figaro stödde sig med framtassarna mot elementet vid fönstret. Där brukade han stå ibland på baktassarna och spana ut över gräsmattan. Det hade de roligt åt, pappa brukade säga att han såg ut som ”en kapten på kommando-bryggan”.

Henrik följde efter med vaksamma steg. Så här hade

Figaro aldrig betett sig förut. Och Henrik kände inte ett spår av rökluft eller något annat ovanligt.

Det måste betyda att det fanns någonting där ute. Vad kunde Figaro ha hört? Eller hade han känt en lukt?

Henrik gick långsamt förbi köksbordet och närmade sig de stora fönstren. Det började ljusna ute, det var i början av maj. Det såg ut att bli en mulen dag.

När han kom fram till fönstret stelnade han till, och sen kunde han inte röra sig. Han stod blick stilla med handen på en av stolsryggarna och såg ut genom fönstret.

Det stod någon vid trädet.

Det var en man. Han hade märkliga, gammaldags kläder. Som en bondgubbe.

Figaro morrade svagt och flyttade sig i sidled längs elementet, klorna plongade svagt mot metallen.

Gubben hade ljus skjorta och svarta byxor. Han stod med ena handen mot trädet och såg sig omkring. Han lutade sig inte mot trädet, utan stod rak i ryggen. Hans blick dröjde sig kvar vid Henrik en kort stund, sen såg han sig omkring i olika riktningar, och sen såg han på Henrik igen.

Avståndet var för långt för att avgöra exakt hur gubben såg ut, men Henrik fick för sig att det fanns något roat över hans ansiktsuttryck.

Henriks första tanke var att det måste vara en senil gubbe

som rymt från ett sjukhem, kanske den sortens ställe som hans mormor hade hamnat på under sina sista år i livet. Ett ställe där allt var rent, så rent att det nästan var kusligt, och det ändå luktade svagt av kiss överallt, och i dagrummet eller sällskapsrummet eller vad det hette fanns en tv som alltid stod på, och ett stort akvarium och tre eller fyra gamlingar som satt och halvsov i sina rullstolar.

Men vad gjorde gubben på deras tomt, mitt i natten? Och varför höll han handen mot trädet på det där sättet?

Henrik öppnade munnen för att ropa på någon, mamma eller pappa eller Sara, men det kom inte ett ljud ur honom. Gubben hade sett honom. Det var för sent.

Figaro morrade högre. Henrik kände igen det där morrandet. Snart skulle han börja skälla. Tanken skrämde honom. Han visste inte vad gubben kunde ta sig till.

Plötsligt släppte gubben trädet, och hans armar pendlade lätt vid sidorna. Sen vände han sig mot grannhuset och började gå.

Efter några meter kom han fram till den stora busken som ännu inte hade fått några blad att tala om.

Och han gick rakt igenom den. Gled genom de täta kvistarna som en vind. Sen fortsatte han nerför backen mot granntomten och försvann utom synhåll.

Det kom inget skall från Figaro. Istället tystnade hans morrande, och mynnade ut i ett gnyende ljud.

Det kan ha dröjt fem sekunder innan Henrik vågade röra sig, eller fem minuter. Han visste inte.

Figaro hoppade ner med framtassarna från elementet, och sen gick han obekymrat till sin matplats och lapade i sig lite vatten.

När Henrik hörde det välbekanta ljudet var det som om en förtrollning bröts.

Han gick med snabba steg till mammas och pappas rum, knackade två gånger och öppnade dörren.

Mamma vaknade först. Hon satte sig upp i sängen.

– Vad är det? frågade hon oroligt.

Hon tände sänglampan och blinkade yrvaket mot honom. Nu hade pappa också vaknat, han vred på huvudet och grimaserade mot ljuset.

– Det stod en gubbe där ute, sa Henrik.

– Var någonstans? frågade mamma.

– På tomten. Vid trädet.

Henrik lät gråtfärdig.

Mamma kom snabbt på fötter och gick mot köket. Pappa låg kvar i sängen och grymtade irriterat, och han gjorde en rörelse mot sänglampan som mamma hade låtit vara tänd. Han ville bara somna om.

– Var stod han? frågade mamma.

– Där, sa Henrik och pekade.

– Vid trädet?

–Ja.

Jag sa ju det, tänkte han. Men det var förstås inte konstigt att hon var lite förvirrad.

Henrik stod ett halvt steg bakom henne.

–Följ med ut och visa, sa hon och öppnade dörren till uteplatsen.

–Nu?

–Ja? Det är väl lika bra.

Hon gick över den daggvåta gräsmattan. Det blev fotspår efter henne.

De kom fram till trädet. Det var kallt ute, det kom rök ur deras munnar, mamma stod och huttrade med händerna inkilade i armhålorna.

–Här alltså? frågade hon med skallrande tänder.

–Ja, han lutade sig mot trädet.

–Och när var det här?

–Bara några minuter sen.

Mamma såg sig omkring. Henrik följde hennes blick. Hon pekade på spåren de hade lämnat efter sig i gräset.

–Konstigt att det inte syns några spår efter honom.

Henrik blev så rädd att han inte frös längre.

–Stod han här när du kom in till oss? frågade mamma.

–Nej, han ...

Henrik skakade så det blev svårt att prata. Han pekade på busken. Hela handen skälvde.

– Han gick igenom där.

Mamma såg undrande på honom.

– Var då? Han ...

– Han gick igenom busken.

Mamma tog några steg mot busken och vek några av grenarna åt sidan. De var många, och ganska grova, och växte tätt och slingrigt.

Henrik förstod vad hon tänkte, och han kände hennes forskande blick. Det var förstås omöjligt att glida igenom busken. Inte ens en gråsparv hade lyckats med det.

– Du tror inte att han gick vid sidan av då? frågade hon. Det kan ju ha sett ut som om han gick igenom busken från ditt håll, men egentligen gick han ...

Hon pekade på en punkt till höger om busken. Men om gubben hade gått där, då betydde det att Henrik hade tagit fel på flera meter.

Och det hade han inte. Han mindes själv det överkliga i synen, att gubben gick rakt igenom det täta buskaget, som en vind.

Henrik skakade bestämt på huvudet.

– Vi går in, sa hon.

Då hördes ett krafsande ljud inifrån huset. Det var Figaro som klöste på dörren till uteplatsen. Henrik måste ha skjutit igen den bakom sig, och den var trög att få upp,

så Figaro hade inte kunnat följa efter dem utan blivit kvar i köket.

– Hej lilla gubben, sa mamma och drog upp dörren.

Figaro skuttade ut på trappan och fortsatte förbi henne.

Han sprang till trädet och rörde sig runt det med ivriga steg, och med nosen i gräset. Han tassade fram till busken och började morra. Sen stirrade han åt det håll som gubben hade gått, och lyfte ilsket på benet och kissade in i busken.

Han sprätte upprört med baktassarna i gräset, och sen tyckte han att han hade gjort sitt jobb. Han lommade in i köket, och mamma stängde dörren.

Hon gäspade och såg sen bekymrat på Henrik.

– Det var inte så att du drömde då, tror du?

– Nej, jag drömde inte, väste Henrik.

Hur kunde hon fråga något så idiotiskt?

Mamma gäspade igen.

– Hur som helst är han borta nu. Han kanske var lite förvirrad, som gamla människor kan bli. Tror du att du kan somna om?

Henrik försökte komma på något att säga, men han lyckades inte. Han märkte att mamma inte låtsades om den viktigaste detaljen i allt som han hade berättat, nämligen att gubben hade gått rakt igenom busken. Något som ingen människa kunde klara.

Vilket bara kunde betyda en sak. Att gubben var något annat än en människa.

– Du fattar inte, viskade Henrik.

– Vad är det jag inte fattar?

Henrik pratade så tyst han kunde. Det kändes som om gubben kunde vara var som helst, och överallt. Om han inte hindrades av ett tätt buskage borde väl inte heller husväggar vara något problem för honom?

Men mamma pratade på i sitt normala röstläge.

Hon hade å andra sidan inte sett vad Henrik hade sett.

– Han gick rakt igenom busken, sa Henrik. Som ett, ja, som ett ...

– Som ett spöke, menar du?

Henrik såg på henne. Det var just det ordet han hade försökt undvika, det förstod han nu. Men nu hade hon sagt det.

– Ja, sa han.

Hon nickade allvarligt.

Nu kommer hon att säga att ”det finns inga spöken”, tänkte han.

– Det finns inga spöken, sa hon.

2.

Henrik kände hur luften gick ur honom. Och samtidigt, vad hade han själv sagt om någon hade berättat samma sak för honom? Någon av kompisarna i skolan? Hade han trott på det? Knappast.

Dörren till Saras rum öppnades, och hon stod där i sin knälånga t-shirt och blinkade mot dem, med sömn-skrynkligt ansikte.

– Vad håller ni på med?

Figaro tassade fram och hälsade på henne. Han verkade upplivad. Vad kul att alla samlades i köket, mitt i natten!

– Ingenting, sa mamma. Vi pratar om en grej bara.

– Varför pratar du om spöken? sa Sara.

Mamma stönade irriterat.

– Vi pratar inte om spöken, sa hon.

– Jag hörde ju att du sa det!

– Nej, jag sa bara ...

Sara såg på Henrik. Plötsligt verkade hon klarvaken.

– Har du sett ett spöke, eller vadå?

Henrik visste inte vad han skulle svara. Sara var nästan otäckt genomskådande, det var omöjligt att dölja någonting för henne. Det visste han bättre än någon annan. Men han var osäker på hur hon skulle reagera om han berättade vad han hade sett där ute. Sara kunde också retas värre än någon annan, och om hon var på det humöret kunde hon glatt föra pinsamheter vidare till sina kompisar.

– Fan vad coolt! sa Sara ivrigt. Var då någonstans? Du filmade väl?

– Gå och lägg dig! sa mamma strängt.

– Varför får jag inte veta någonting? gnällde Sara. Varför ska jag hållas utanför allt som händer?

– Du vill inte heller att alla alltid ska veta allt om dig, eller hur? fräste mamma.

Sara blängde på henne, drog sig tillbaka till sitt rum och stängde dörren hårt bakom sig.

– Vad är det för liv här?

Pappa stod på tröskeln till köket. Han såg surmulen ut. Den enda som var glad var Figaro, som sprang fram till pappa och viftade på svansen. Det här liknade ingen